

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних
технологій
Кафедра публічного та приватного права

РОБОЧА ПРОГРАМА
Міжнародний захист прав людини та практика
Європейського суду з прав людини

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри

Литвиненко В.М. Литвиненко В.М.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«17» серпня 2025 р.

Розробник: Апанасенко К.І., професор, д.ю.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

Апанасенко К.І.
(підпис)

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена на засіданні кафедри публічного та приватного права

Протокол від «27» серпня 2025 р. № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

Чічань М.В.
(підпис)

Чічань М.В.

(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	Українська
Рік навчання та семестр	2025-2026 рік, 8 семестр Освітня програма Право
Викладач (-і)	Апанасенко К.І., професор, д.ю.н., доцент
Профайл викладача (-ів)	https://civil.stu.cn.ua/kafedra/personaliyi/
Контакти викладача	e-mail: k.apanasenko@stu.cn.ua

2. Анотація курсу.

Курс передбачає ознайомлення студентів з основними міжнародними стандартами прав людини та системою міжнародного захисту прав людини, а також вивчення основних позицій Європейського суду з прав людини (далі – Суду, ЄСПЛ) щодо захисту базових прав людини (права на життя, на свободу та особисту недоторканність тощо), порядку звернення до ЄСПЛ, а також засвоєння відповідних практичних навичок.

Основні змістові модулі:

1) Міжнародна та регіональні системи захисту прав людини (теми в межах модуля: Загальні положення про права людини; Захист прав людини в рамках ООН; Окремі регіональні системи захисту прав людини; Міжнародно-правове регулювання захисту прав людини в межах Ради Європи, ОБСЄ та ЄС; Захист прав людини в Європейському суді з прав людини: основні положення; Правомірне обмеження прав людини та відступ держав від своїх зобов'язань у сфері прав людини під час надзвичайного стану, збройних конфліктів);

2) Абсолютні права людини за міжнародними конвенціями. Права людини, гарантовані статтями 2, 5, 6, 13 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (теми в межах модуля: Реалізація прав без дискримінації; Право на життя; Заборона катувань, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання; Право на свободу та особисту недоторканність за Конвенцією; Право на справедливий судовий розгляд та право на ефективний засіб юридичного захисту у практиці ЄСПЛ);

3) Захист інших прав в Європейському Суді з прав людини (теми в межах модуля: Захист права власності; Право на повагу до приватного та сімейного життя, житла та кореспонденції; Свобода вираження поглядів, свобода думки і релігії; Право на свободу зібрань та об'єднання).

У процесі навчання студенти ознайомляться із системою захисту прав людини в рамках ООН, з окремими регіональними інституційними механізмами захисту прав людини, у т.ч. системою захисту прав у межах Ради Європи, ОБСЄ та Європейського Союзу; набудуть навичок застосування й тлумачення Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, міжнародних конвенцій про права людини, отримають знання про правила функціонування ЄСПЛ; вивчать актуальну практику Європейського Суду з прав людини, а також навчатися правильно інтерпретувати положення рішень ЄСПЛ, виявляти правові позиції Суду, здійснювати пошук рішень Суду.

3. Мета та цілі курсу.

Мета дисципліни – ознайомлення здобувачів вищої освіти із міжнародними стандартами прав людини та чинною системою міжнародного захисту прав людини, у тому числі захистом прав осіб у Європі, із базовими положеннями практики Європейського Суду з прав людини, набуття здобувачами умінь і навичок пошуку й тлумачення позицій Суду.

Завдання дисципліни:

1) вивчення міжнародних стандартів прав людини, системи захисту прав людини в рамках ООН;

2) ознайомлення з окремими регіональними інституційними механізмами захисту прав людини, вивчення міжнародно-правового регулювання захисту прав людини в межах Ради Європи, ОБСЄ та Європейського Союзу;

3) набуття здобувачами вищої освіти навичок застосування й тлумачення Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод (далі — Конвенції), отримання знань про правила функціонування Європейського суду з прав людини;

4) засвоєння здобувачами вищої освіти положень про реалізацію прав людини без дискримінації, у тому числі за правилами Конвенції;

5) ознайомлення ЗВО із міжнародно-правовим захистом права власності;

6) засвоєння міжнародно-правового регулювання, а також правил захисту в ЄСПЛ

таких прав, як: право на справедливий суд, на ефективний засіб юридичного захисту; право на життя, свободу та особисту недоторканність, на повагу до приватного та сімейного життя, житла та кореспонденції; свобода вираження поглядів, свобода думки і релігії, право на свободу зібрань та об'єднань; заборона катувань, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання;

7) здобуття умінь знайти рішення ЄСПЛ на інформаційних ресурсах, аналізувати й тлумачити міжнародні акти у сфері захисту прав людини та рішення ЄСПЛ;

8) набуття навичок застосовувати набуті знання на практиці, у т.ч. застосовувати «трискладовий тест» для оцінки виправданості втручання в права особи, розрізняти негативні, позитивні й процесуальні зобов'язання держави за Конвенцією;

9) набуття умінь критично й системно мислити та аналізувати юридичні документи, знаходити правову позицію в рішеннях ЄСПЛ;

10) засвоєння цінностей громадянського суспільства і демократії, включаючи цінність мультикультурності.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути та/ або розширити наступні *загальні та спеціальні компетентності*, передбачені освітньою програмою:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми;

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 14. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності;

Спеціальні компетентності:

СК 3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи;

СК 4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини ();

СК 5. Здатність застосовувати норми та інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права;

СК 6. Здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України;

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ;

СК 16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

4. Результати навчання.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні результати навчання, передбачені освітньою програмою:

РН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини;

РН5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю;

РН 8. Застосовувати інститути міжнародного публічного права, а також міжнародного приватного права;

РН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

5. Пререквізити.

Раніше мають бути вивчені такі дисципліни, як: Міжнародне публічне право та право Європейського Союзу, Конституційне право зарубіжних країн, Міжнародне приватне право.

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	20
Практичні (семінарські) заняття	20
Самостійна робота	80
Індивідуальне завдання	контрольна робота
Всього кредитів	4

Формами проведення занять є лекційні та практичні заняття, самостійна робота, виконання контрольної роботи. Проведення занять відбувається на парах згідно розкладу за допомогою платформи дистанційного навчання «Teams».

7. Тематика курсу.

Тематика лекційних занять

Змістовий модуль 1. Міжнародна та регіональні системи захисту прав людини

Тема 1. Загальні положення про права людини. Захист прав людини в рамках ООН

Природа та сутність прав людини. Класифікація прав людини. Універсальність прав людини. Захист прав людини в діяльності Ліги Націй.

Статут ООН. Загальна декларація прав людини 1948 р. Рада ООН з прав людини: структура, повноваження. Верховний Комісар ООН з прав людини: поняття й повноваження.

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р.: зміст, значення. Комітет з прав людини: поняття, повноваження.

Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р. Комітет з економічних, соціальних та культурних прав: поняття, повноваження.

Конвенція ООН про права дитини 1989 р. Комітет з прав дитини: поняття, повноваження.

Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю 2006 р. Комітет з прав осіб з інвалідністю: поняття, повноваження.

Тема 2. Міжнародно-правове регулювання захисту прав людини в межах Ради Європи, ОБСЄ та ЄС

Європейська соціальна хартія: структура, зміст, права, що закріплені в хартії.

Захист прав людини в Європейському Союзі. Хартія основоположних прав Європейського Союзу 2000 р.

Діяльність ОБСЄ у сфері визначення та просування стандартів захисту прав людини (Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ, Верховний комісар ОБСЄ у справах національних меншин).

Тема 3. Захист прав людини в Європейському суді з прав людини: основні положення

Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р.: принципи тлумачення, особливості застосування в національному правопорядку. Історичні причини та умови прийняття Конвенції. Цілі прийняття Конвенції.

Вихідні засади Конвенції. Структура та зміст Конвенції. Протоколи до Конвенції.

Види прав і свобод, які гарантуються Конвенцією. Права, які не можуть бути обмежені державами. Умови обмеження прав громадян та організацій державами.

Окремі аспекти застосування Конвенції: межі розсуду держав, позитивні зобов'язання держав, автономне тлумачення положень Конвенції.

Порядок утворення, склад і внутрішня структура Європейського суду з прав людини

(секції Суду, Бюро та Секретаріат Суду; Велика палата Суду, палати і комітети Суду). Юрисдикція Європейського суду з прав людини: предметна, територіальна, юрисдикція в часі, юрисдикція за колом суб'єктів.

Групи прав і свобод людини, на які поширюється предметна юрисдикція Європейського суду з прав людини: судові гарантії, особисті права, політичні та громадянські права. Поняття ефективного контролю держави на певній території. Особи, які можуть виступати заявниками у справі.

Право на звернення до Суду. Процедура звернення до Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ, Суду).

Вимоги до заяви до Суду. Умови (критерії) прийнятності індивідуальних заяв до розгляду в суді: правило про вичерпання всіх національних засобів юридичного захисту, винятки з правила; правило чотирьох місяців; правило про неприйняття до розгляду анонімних заяв; правило про уникнення подвійного розгляду заяв; правило про уникнення розгляду заяв, які були розглянуті чи розглядаються іншим міжнародним органом розслідування чи врегулювання; правило про неприйняття до розгляду індивідуальних заяв, які подано зі зловживанням правом на подання; правило про неприйнятність явно необґрунтованих заяв; правило про неприйнятність заяв, за якими заявник не зазнав істотної шкоди.

Принципи та способи право-інтерпретаційної діяльності Суду. Принцип ефективного тлумачення Конвенції; принцип еволюційного (динамічного) тлумачення Конвенції; принцип об'єктивного тлумачення Конвенції; принцип правової визначеності; принцип пропорційності та балансу інтересів; принцип забезпечення певної свободи національного розсуду; принцип субсидіарності; принцип автономного тлумачення. Лінгвістичний, історичний, системний спосіб тлумачення.

Пошук рішень ЄСПЛ у базі документів HUDOC: основні підходи.

Виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини. Контроль Комітету Міністрів Ради Європи за виконанням рішень Європейського суду з прав людини.

Змістовий модуль 2. Абсолютні права людини за міжнародними конвенціями. Права людини, гарантовані статтями 2, 5, 6, 13 Європейської конвенції про захист прав людини та основоположних свобод

Тема 4. Реалізація прав без дискримінації

Зміст заборони дискримінації за міжнародними конвенціями. Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 р. Комітет з ліквідації дискримінації щодо жінок: поняття, повноваження. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965р. Комітет по ліквідації расової дискримінації: поняття, повноваження.

Заборона дискримінації за Європейською конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод. Поняття та мотиви дискримінації. Порівнювані й непорівнювані ситуації дискримінації. Антидискримінаційний алгоритм. Непряма дискримінація.

Позитивні обов'язки держави із забезпечення права на недискримінацію. Позитивна дискримінація.

Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони дискримінації (справа «Пічкур проти України», №10441/06, 2013 р.; справа «D.H. та інші проти Чеської Республіки», №57325/00, рішення Великої палати 2007 р.).

Гендерна рівність у світлі Конвенції. Позитивна дискримінація у сфері забезпечення гендерної рівності.

Тема 5. Право на життя. Заборона катувань, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання

Право на життя. Обсяг та складові права на життя. Зобов'язання держави щодо права на життя. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на життя (справа «Макканн та інші проти Сполученого Королівства», рішення Великої палати 1995 р.).

Заборона катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання. Обсяг та складові заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання. Зобов'язання держави щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання.

Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання 1984 р. Комітет проти катувань: поняття, повноваження.

Практика Європейського суду з прав людини щодо заборони катувань, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження чи покарання (справа «Каверзін проти України», № 23893/03, 2012 р.).

Тема 6. Право на свободу та особисту недоторканність за Конвенцією

Обсяг та складові права на свободу та особисту недоторканність.

Зобов'язання держави щодо права на свободу та особисту недоторканність.

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу та особисту недоторканність (справа «Харченко проти України», № 40107/02, 2011 р.).

Заборона рабства та примусової чи обов'язкової праці за Конвенцією. Торгівля людьми як сучасна форма рабства. Заборона утримання особи у підневільному стані. Зобов'язання держави за ст. 4 Конвенції.

Тема 7. Право на справедливий судовий розгляд та право на ефективний засіб юридичного захисту у практиці ЄСПЛ

Обсяг та складові права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту.

Зобов'язання держави щодо права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту.

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на справедливий суд та на ефективний засіб юридичного захисту (справа «Олександр Волков проти України», № 21722/11, рішення Великої палати 2013 р.; справа «Бурмич та інші проти України», № 46852/13, 47786/13, 54125/13, рішення Великої палати 2017 р.).

Змістовий модуль 3. Захист інших прав в Європейському Суді з прав людини

Тема 8. Захист права власності

Обсяг та складові права на власність. Зміст права власності та загальні принципи поваги до власності за Конвенцією. Поняття власності за Конвенцією. Концепція «майна» в розумінні статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

Зобов'язання держави щодо права на власність. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на власність (справа «Спорронг і Л'єннрот проти Швеції», № 7151/75, 7152/75, 1982 р.; справа «Лоїзиду проти Туреччини», № 15318/89, рішення Великої палати 1996 р.).

Невиконання рішення суду як різновид втручання у право на мирне володіння майном. Справи «Юрій Миколайович Іванов проти України», «Бурмич проти України».

Тема 9. Право на повагу до приватного та сімейного життя, житла та кореспонденції

Поняття приватного життя за Конвенцією, обсяг і складові права на повагу до приватного життя, сімейного життя, житла та кореспонденції.

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на повагу до приватного життя. Справа «С. і Марпер проти Сполученого Королівства», № 30562/04, 30566/04, рішення Великої палати 2008 р. Рішення Суду у справах «Пантелеєнко проти України», «Фельдман проти України» (№ 2).

Поняття сім'ї та сімейного життя у значенні Конвенції. Критерії, що визначають тлумачення відносин осіб як сімейних відносин. Право на шлюб за статтею 12 Конвенції.

Позиції Суду по справі «Савіні проти України». Справа «М.Р. і Д.Р. проти України» (№ 63551/13, 2018 р.).

Поняття житла та захист права на житло за Конвенцією. Співвідношення понять «житло» і «власність» у значенні ЄКПЛ. Справа «Німіц проти Німеччини», № 13710/88, 1992 р.; справа «Кривіцька та Кривіцький проти України», № 30856/03, 2011 р.

Захист права на кореспонденцію (таємницю спілкування) за практикою ЄСПЛ. Кореспонденція ув'язнених у контексті ЄКПЛ. «Копленд проти Сполученого Королівства». Справа «Роман Захаров проти Росії», №47143/06, рішення Великої палати 2015 р.

Тема 10. Свобода вираження поглядів, свобода думки і релігії

Обсяг та складові права на свободу думки, совісті і релігії.

Зобов'язання держави щодо права на свободу думки, совісті і релігії. Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу думки, совісті і релігії (справа «Коккінакіс проти Греції», № 14307/88, 1993р.)

Обсяг та складові права на свободу вираження поглядів. Права, що підлягають захисту, у контексті свободи вираження поглядів. Засоби вираження поглядів.

Межі допустимої критики окремих категорій осіб. Розмежування тверджень про факти та оціночних суджень у практиці Суду.

Зобов'язання держави щодо права на свободу вираження поглядів.

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу вираження поглядів (справа «Лінгенс проти Австрії» (Lingens v. Austria), № 9815/82, 1986 р.; справа «Швидка проти України», № 17888/12, 2014 р.).

Тема 11. Право на свободу зібрань та об'єднання

Обсяг та складові права на свободу зібрань та об'єднання. Мирний характер зібрань. Вимога толерантності до мирних зібрань. Негативні та позитивні зобов'язання держави щодо права на свободу зібрань та об'єднання.

Практика Європейського суду з прав людини щодо права на свободу зібрань та об'єднання (справа «Веніамін Тимошенко та інші проти України», № 48408/12, 2014 р.)

Тематика семінарських занять

1. Загальні положення про права людини. Захист прав людини в рамках ООН.
2. Міжнародно-правове регулювання захисту прав людини в межах Ради Європи, ОБСЄ та ЄС.
3. Захист прав людини в Європейському суді з прав людини: основні положення.
4. Реалізація прав без дискримінації.
5. Право на життя. Заборона катувань, нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання.
6. Право на свободу та особисту недоторканність за Конвенцією.
7. Право на справедливий судовий розгляд та право на ефективний засіб юридичного захисту у практиці ЄСПЛ.
8. Захист права власності.
9. Право на повагу до приватного та сімейного життя, житла та кореспонденції.
10. Свобода вираження поглядів, свобода думки і релігії. Право на свободу зібрань та об'єднання.

Тематика самостійної роботи

Самостійне опрацювання окремих питань в межах тем:

Гарантії прав та свобод людини. Міжамериканська система захисту прав людини. Африканська система захисту прав людини. Субрегіональні системи захисту прав людини в Африці. Арабська система захисту прав людини. Захист прав людини в рамках АСЕАН.

Правомірне обмеження прав людини. Обмеження прав по відношенню до окремих категорій осіб. Відступ держави від своїх зобов'язань у сфері прав людини за надзвичайних станів. Зобов'язання держави у сфері прав людини та застосування міжнародних стандартів прав людини в умовах конфліктів.

Хартія основних прав Європейського Союзу. Регламент Європейського Суду прав

людини в Україні. Стадії розгляду справ у Суді. Позитивні зобов'язання держави в умовах збройного конфлікту та тимчасової втрати контролю над частиною своєї території.

Обґрунтованість підозр про кримінальне обвинувачення і позбавлення свободи у світлі практики ЄСПЛ. Обґрунтованість судових рішень. Юрисдикційний елемент права на доступ до суду в практиці ЄСПЛ. Заборона рабства та примусової праці за Конвенцією. Практика Суду за статтею 7 Конвенції. Захист права власності на окупованих територіях. Захист права батьків на побачення з дитиною. Кримінальний аспект права на приватне життя. Доступ до інформації (у т.ч. публічної) у світлі Конвенції.

8. Система оцінювання та вимоги.

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання знань ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”», погодженого вченою радою НУ “Чернігівська політехніка” (протокол № 6 від 31.08.2020) та введеного в дію наказом ректора НУ “Чернігівська політехніка” від 31.08.2020 № 26. Система оцінювання знань з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. ЗВО може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання протягом семестру всіх видів робіт і до 40% підсумкової оцінки на екзамені. Якщо здобувач вищої освіти виконав всі види робіт протягом семестру, то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати екзамен. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, оцінювання результатів неформальної освіти, оцінювання виконаної самостійної роботи та написання контрольної роботи. Семестровий контроль по закінченню курсу проводиться у формі екзамену відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу. Для складання екзамену формуються білети. Білети складаються з трьох питань. Два питання оцінюються максимум у 15 балів, третє питання – максимум у 10 балів. У 13-15 балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 10-12 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 6-9 балів - ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно й логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення; 1-5 балів - ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів виставляється у разі, коли відповідь на питання є повністю неправильною.
Вимоги до контрольної роботи	Контрольна робота проводиться за результатом вивчення двох змістових модулів. Вона передбачає аналіз двох рішень ЄСПЛ за правилами «трискладового тесту» і надання відповідей на питання по змісту цих рішень. Максимальна кількість балів за контрольну роботу для здобувачів вищої освіти денної форми навчання становить 9 балів.

	Критерії оцінювання виконаної контрольної роботи: 9-8 балів - відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; відповідь містить коректні покликання на норми рішення ЄСПЛ, при цьому допускається 1-2 незначні помилки, що не мають загального впливу на правильний аналіз рішення Суду. Якщо студент правильно проаналізував одне з двох рішень Суду відповідно до викладених вище критеріїв, виставляється оцінка 5 балів. Якщо на частину поставлених питань студент дає неправильну відповідь, то максимальна оцінка зменшується пропорційно до кількості неправильних відповідей (за одну неправильну відповідь по суті питання знімається один бал). 0 балів виставляється, якщо здобувач вищої освіти не виконав завдання або виконав їх повністю неправильно. Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів здобувачам вищої освіти надається можливість оспорити результати контрольної роботи.
Семінарські (практичні) заняття	Повна відповідь на семінарському занятті на теоретичне питання, активні відповіді на практичні завдання, виконані правильно, під час одного семінарського заняття оцінюються в 3 бали. Якщо студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень дисципліни, його робота на семінарському занятті оцінюється в 2-2,5 бали. Оцінка 1 бал виставляється у випадку, коли ЗВО, крім викладу значної частини теоретичного матеріалу, розв'язує практичні завдання, допускаючи при цьому помилки, або правильно вирішує практичні завдання, однак розкриває лише основи теоретичного матеріалу. Реферат та інші індивідуальні завдання за запропонованою здобувачам вищої освіти тематикою, виконані на належному рівні, оцінюються до 5 балів. За повно й правильно виконані семінарські завдання протягом модуля виставляється максимальна оцінка 6 балів.
Вимоги до реферату, добірки матеріалів практики ЄСПЛ	Обсяг реферату - орієнтовно 5-8 сторінок, текст викладається з інтервалом 1,5 шрифтом Times New Roman кеглем 14, обов'язково наводиться список використаних джерел (міжнародні конвенції, наукові статті, правові позиції Суду, коментарі до практики Суду тощо). При написанні робіт важливо, щоби була повністю й усебічно розкрита тема роботи, а не досягнуто встановлений обсяг роботи. Робота має розкривати актуальний стан наукової проблеми, характеризувати актуальний стан практики Суду. Наукова література, яка використовується здобувачем вищої освіти, повинна бути датована, принаймні в більшості, останніми шістьма-вісьмома роками. Щодо добірок матеріалів практики ЄСПЛ, то мова йде про рішення ЄСПЛ, правові позиції Суду в яких є актуальними на день складення добірки практики, у кількості не менше 3-4. Обов'язково мають міститися рішення ЄСПЛ, прийняті в останні 5-8 років, в яких відображено зміну практики Суду або підтвердження раніше висловлених позицій Суду.
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувачі вищої освіти, які повністю виконали вимоги робочої програми навчальної дисципліни, допускаються до складання екзамену.

	У випадку, якщо здобувач вищої освіти протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані практичні роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які здобувач вищої освіти може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів») (за семестр – 20 балів), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому в розділі 6 Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка»».
--	---

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1		0... 17
1	Підготовленість до семінарських занять.	0... 6
2	Повнота вирішення семінарських завдань.	0... 6
3	Підготовка рефератів, добірок матеріалів практики ЄСПЛ	0... 5
Змістовий модуль 2		0... 26
1	Підготовленість до семінарських занять.	0... 6
2	Повнота вирішення семінарських завдань.	0... 6
3	Правильність і повнота виконання контрольної роботи	0... 9
4	Підготовка рефератів, добірок матеріалів практики ЄСПЛ	0... 5
Змістовий модуль 3		0... 17
1	Підготовленість до семінарських занять.	0... 6
2	Повнота вирішення семінарських завдань.	0... 6
3	Підготовка рефератів, добірок матеріалів практики ЄСПЛ	0... 5
Разом за модулями		0... 60
Розподіл додаткових балів за окремі види самостійної та індивідуальної роботи		
1	Написання та презентація тез доповідей на науковому заході	5... 15
2	Написання наукової статті	10... 17
3	Проходження курсу в межах програми дисципліни на платформі HELP, результати неформальної освіти	0... 10
Разом додаткові бали		25... 42
Підсумковий контроль (екзамен)		0... 40
Разом:		0... 100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Політики курсу.

Політика курсу у питанні академічної доброчесності базується на Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка» (<https://stu.cn.ua/wp-content/uploads/2021/05/p-yakist-kodex-07.07.2021.pdf>), Методичних рекомендаціях для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності (<https://stu.cn.ua/wp-content/uploads/2021/05/akd-medod.pdf>).

Політика перескладання пропущених занять

Пропущені семінарські (практичні) заняття відпрацьовуються ЗВО впродовж найближчих двох тижнів після пропуску. Відпрацювання семінарських занять здійснюється шляхом письмової відповіді на семінарські завдання, викладені в методичних вказівках до семінарських занять. Письмові роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Політика перезарахування кредитів

Правила перезарахування кредитів у випадку мобільності ЗВО регулюються Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету «Чернігівська політехніка», затв. Вченою радою 31.08.2020 (<https://stu.cn.ua/wp-content/uploads/2021/04/polozhennya-pro-akademichnu-mobilnist-uchasnykiv-osvitnogo-proczesu.pdf>).

10. Рекомендована література.

1. Бабанли Р.Ш., Пушкар П.В. Загальні питання розуміння і застосування практики ЄСПЛ. Том 1. Київ: Норма права, 2022. 168 с.
2. Манукян В. І. Страсбурзьке право. Європейський суд з прав людини. Теорія, принципи, практика. К.: Норма права, 2023. 596 с.
3. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів; за ред. О. Б. Онишко. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с.
4. Сироїд Т.Л., Фоміна Л.О. Міжнародне право прав людини. К.: Юрінком Інтер, 2023. 564 с.
5. The European Convention on Human Rights /Francis G. Jacobs, Robin C.A. White and Clare Ovey ; [this edition written by] Bernadette Rainey, Pamela McCormick, and Clare Ovey.

Інтернет-джерела:

1. Система дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка». Курс «Міжнародний захист прав людини та практика Європейського суду з прав людини». URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=8606>
2. European Court of Human Rights (пошукова база). URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%20>
3. Council of Europe. Thematic factsheets. URL: [https://www.coe.int/en/web/execution/thematic-factsheets#{%2256318151%22:\[3,4,2,6,8\]}](https://www.coe.int/en/web/execution/thematic-factsheets#{%2256318151%22:[3,4,2,6,8]})
4. Платформа обміну знаннями ЄСПЛ (українською мовою). URL: <https://ks.echr.coe.int/uk/web/echr-ks/home>
5. Ресурс «Огляди рішень ЄСПЛ». URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/analiz/>
6. Ресурс «Опубліковані рішення ЄСПЛ щодо України». URL: https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/zakonodavstovo/
7. Стислі виклади рішень щодо України, винесені Європейським судом з прав людини. URL: <https://minjust.gov.ua/m/stisli-vikladi-rishen-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini>